

ДОСВІД ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

ДІМІЧ Антоніна Валеріївна - кандидат юридичних наук, докторант Національної академії Служби безпеки України

В статті розглянуто організацію логістичного забезпечення на прикладі Китайської Народної Республіки. На основі проведеного аналізу запропоновано шляхи удосконалення правового регулювання логістичного забезпечення державної безпеки України.

Ключові слова: логістичне забезпечення, державна безпека України, озброєння, Китайська Народна Республіка.

Постановка проблеми

Досвід провідних країн світу в контексті потреб збройних сил свідчить, що логістичному забезпеченню належить провідна роль і центральне місце в створенні на базі економічного потенціалу країни в реальну могутність держави.

Міжнародне співробітництво з питань національної безпеки є однією з форм реалізації державної політики у сфері національної безпеки і спрямовується на захист національних інтересів України.

Інтеграційні питання України зумовлюють реформування всіх сфер діяльності, в тому числі й національної безпеки як цілісної системи, спрямованої на захист національних інтересів і гарантування в Україні безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності. Тому на сьогодні є актуальним і заслуговує на увагу компаративістика досвіду Китайської Народної Республіки (далі – КНР) в сфері логістичного забезпечення держбезпеки.

У Стратегії національної безпеки України акцентовано увагу на тому, що Україна прагнучим до стратегічного розвитку взаємодії на засадах партнерських відносин з іншими державами – ключовими центрами впливу, зокрема. Також реалізація Стратегії національної безпеки України відбуватиметься на основі економічного, національного оборонного, безпекового, інтелектуального потенціалу з використанням механізмів державно-приватного партнерства, а також із залученням міжнародної консультативної, фінансової, матеріально-технічної допомоги та координації дій [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблеми, тенденції та перспективи розвитку логістичного забезпечення державної безпеки України відображені в публікаціях Є. Гороховського, В. Кивлюка, В. Мікуліна, І. Романченка, В. Серватюка, В. Сокурєнка, А. Сумця, О. Угриновича, О. Хазановича, В. Шуєнкіна та інших науковців. Але низку проблем у зазначеній сфері дотепер не вирішено, що можливо на прикладі компаративістики логістичного забезпечення державної безпеки України та КНР.

Метою статті є визначення напрямів реформування системи логістичного забезпечення державної безпеки України на основі порівняльного аналізу досвіду КНР у цій сфері.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до положень Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, реформування системи матеріально-технічного забезпечення Збройних Сил України, впровадження електронних систем обліку матеріально-технічних ресурсів, приведення обсягів непорушних запасів матеріальних засобів у відповідність із реальними потребами у цих засобах, в тому числі формуванні уніфікованої системи логістичного забезпечення, здатної централізовано здійснювати управління ресурсами в інтересах забезпечення військ (сил) і засобів сектору безпеки і оборони України під час їх оперативного застосування. Одним з основних напрямів правового забезпечення розвитку сектору безпеки і оборони є унормування його діяльності й адаптація базових законодавчих та інших нормативно-правових актів України, а також концептуальних і програмних документів до сучасних реалій та вимог, зокрема розроблення стратегій логістичного забезпечення та протидії в комунікативному середовищі [4].

Варто зазначити, що під час залучення Збройних Сил України до АТО (нині – ООС) на Сході України виявлені такі основні проблемні питання в організації тилового забезпечення:

- відсутність єдиної системи планування підвезення матеріальних засобів та транспортно-логістичного забезпечення;

- невідповідність термінів готовності військових частин та установ матеріально-технічного забезпечення термінам готовності бойових військових частин; відсутність підрозділів охорони у складі тилових частин (установ);

- необхідність перегляду та нормативно-правового визначення обсягів утримання та порядку ешелонування запасів ракет, боєприпасів, паливно-мастильних матеріалів, продовольства, речового та іншого військово-технічного майна, враховуючи способи застосування, бойові завдання та перспективну структуру Збройних Сил України [5, с. 54].

Не ідеалізуючи досвід КНР, зауважимо на ті аспекти в сфері логістичного забезпечення державної безпеки, які заслуговують на увагу.

КНР – одна із стародавніх країн світу, в якій правлячими колами спецслужбам тра-

диційно приділялась важлива роль у забезпеченні внутрішньої і зовнішньої безпеки.

Військова доктрина КНР має оборонний характер. Відповідно до Конституції КНР і законодавства, збройні сили КНР несуть священні функції щодо протистояння зовнішній агресії, захисту батьківщини, підтримання суспільної стабільності, захисту мирної праці народу всередині країни. Будівництво міцної та надійної оборони і сильної армії, що відповідають інтересам національної безпеки та розвитку, виступає стратегічним завданням модернізованого будівництва в КНР, а також спільною справою китайського народу. Шлях розвитку КНР, стратегічні та тактичні завдання, зовнішня політика та історичні й культурні традиції визначають оборонну політику КНР, спрямовану на самозахист. КНР непохитно відстоює шлях мирного розвитку, всередині країни старанно будує гармонійне суспільство під гаслом соціалізму, а за кордоном просуває будівництво гармонійної планети, яка характеризується постійним миром і спільним процвітанням [2]. Хоча думка щодо «просування КНР за кордоном будівництва гармонійної планети» є дискусійною, оскільки агресивна економічна експансія та масове переселення населення (міграція) є реаліями сьогодення для КНР.

На сьогодні військовий бюджет КНР є другим за обсягами у світі та становить 120,7 млрд дол. США, а армія налічує 2, 035 млн. осіб. Цілі й основні завдання оборонної політики КНР полягають у наступному:

- 1) захищати інтереси державного суверенітету, безпеки і розвитку. КНР запобігає і протистоїть агресії; охороняє безпеку на суші, у внутрішніх водах, у територіальних водах і в повітряному просторі; забезпечує права й інтереси країни в морських акваторіях; підтримує безпеку й інтереси країни в космічному, електромагнітному і мережевому просторі. КНР дотримується політики невикористання першим ядерної зброї та національної ядерної стратегії, спрямованої на оборону й самозахист, при цьому він також зобов'язується не вступати у гонку ядерних озброєнь з жодною з країн;

- 2) забезпечувати суспільну гармонію і стабільність. Збройні сили КНР віддано і повною мірою виконують свій обов'язок. Дотримую-

чись принципу цілковитого служіння народу, збройні сили активно беруть участь і підтримують соціально-економічний розвиток країни, забезпечуючи при цьому державну безпеку й суспільну стабільність у відповідності із законом. Збройні сили створюють належні умови для підготовки кваліфікованих кадрів, забезпечення озброєнням, технікою, налагодження інфраструктури, надають допомогу в будівництві інфраструктури і розроблення важливих проектів на місцях, у боротьбі з бідністю, сприяють поліпшенню народного добробуту й захисту навколишнього природного середовища. З використанням досягнень у науковій сфері організують підготовку до військових операцій, проводять стратегічну підготовку для реагування на нетрадиційні загрози у сфері безпеки, прискорюють темпи будівництва професійних сил термінового реагування, підвищують здібності до антитерористичної боротьби для захисту стабільності, проведення екстрених рятувальних робіт та забезпечення безпеки;

3) сприяти модернізації національної оборони й армії. Враховуючи намічену до 2020 р. мету щодо досягнення механізації та значний прогрес будівництва інформатизації, КНР широко впроваджує інформаційні технології, а також сприяє органічному об'єднанню і спільному розвитку механізації й інформатизації, відстоюючи механізацію як основу, а інформатизацію як провідну силу. КНР розширює і поглиблює військову бойову готовність, направляючи і стимулюючи комплексний розвиток військового будівництва; при цьому він має намір поглиблювати теоретичні дослідження об'єднаного бою в умовах інформатизації;

4) захищати мир і стабільність на планеті. КНР зобов'язується відстоювати нову концепцію безпеки, що характеризується взаємодовірою, взаємовигодною, рівністю і співпрацею, вирішувати актуальні проблеми регіону та міжнародні спори мирним способом, виступати проти застосування військової сили, погроз застосування військової сили, агресії та експансії, гегемонізму й політики диктату.

Керівництво збройних сил постійно переглядає свої підходи до формування стратегії забезпечення національної безпеки і військової стратегії, спрямованих на досягнення

успіху в локальних війнах в умовах інформатизації. Їхні лідери здійснюють ефективне планування використання військових контингентів у мирних умовах, успішно розробляють форми й методи протидії загрозам і вирішують широкий комплекс завдань щодо захисту населення та ліквідації наслідків стихійних лих й епідемій.

Охорона державного суверенітету, забезпечення безпеки КНР, її територіальної цілісності та створення умов для мирного співіснування країни з різними державами є головними принципами військового будівництва Народної визвольної армії КНР.

Керівництво Збройних Сил КНР прагне створити війська нового типу, оптимізовані за складом, структурою та рівнем озброєності відповідно до вимог майбутніх воєн. Військово-політичне керівництво КНР вважає, що військові контингенти китайської армії мають бути нечисленні, об'єднані, багатофункціональні й ефективні. У КНР здійснюється також цілий комплекс заходів щодо вдосконалення системи професійної підготовки військовослужбовців, розвитку структур управління людськими ресурсами та створення найсучасніших засобів збройної боротьби.

На сьогодні частини і з'єднання Збройних сил КНР дислокуються в семи військових округах (Шеньянському, Пекінському, Ланьчжоуському, Цзінаньському, Нанкінському, Гуанчжоуському, Чендуському). Сухопутні війська Народної визвольної армії КНР складаються з мобільних оперативних підрозділів, частин прикордонної та берегової охорони і підрозділів охорони військових гарнізонів. Нині загальна чисельність сухопутних військ Збройних Сил КНР становить 850 тис. чол. До них входять 18 об'єднаних корпусів, що включають бригади й дивізії, а також самостійні об'єднані оперативні дивізії і бригади.

До Військово-морських сил належать морська авіація та підрозділи берегової охорони й морської піхоти. У частинах військового флоту КНР служать близько 250 тис. чол. У нього входять велика кількість військово-морських баз, бази морської охорони і військові гарнізони.

У складі Народної визвольної армії КНР діють численні військово-повітряні сили.

Вони мають у своєму розпорядженні літаки, які озброєні ядерною зброєю та мають великий парк винищувальної й армійської авіації [2].

Радіотехнічні війська військово-повітряних сил здатні повністю контролювати повітряний простір прикордонних районів, створюючи суцільне радіолокаційне поле на середніх і великих висотах. Військово-повітряні сили КНР нараховують 398 тис. осіб, якими управляють авіаційні командування, розташовані в кожному із семи вищевказаних військових округів. Цим командуванням підпорядковані військово-повітряні бази, авіаційні дивізії і бригади, ракетні дивізії і бригади ППО, бригади РАС та інші підрозділи. Крім того, до складу кожного командування входить один авіаційний корпус.

Основною силою, що забезпечує ядерне стримування імовірних противників, є ракетні війська стратегічного призначення, які за китайської військової термінології іменуються Другим артилерійським корпусом Народної визвольної армії КНР. До складу корпусу Народної визвольної армії КНР входять частини і підрозділи, озброєні ядерними і звичайними високоточними ракетами, і підрозділи матеріально-технічного та інших видів забезпечення діяльності Ракетних військ. За деякими даними, Другий артилерійський корпус складається з шести бригад чисельністю близько 100 тис. військовослужбовців. Його керівництво несе відповідальність за запобігання застосування ядерної зброї проти КНР і нанесення відповідних ядерних ударів по території противника, а також за поразку з високою точністю військових об'єктів ворожих країн звичайними ракетами. Акцентовано увагу на організації бойової готовності Народної визвольної армії КНР, а саме на її трьох рівнях – починаючи з найнижчого і закінчуючи повним розгортанням військ. Сухопутні війська, війська повітряної оборони та військово-морські сили КНР забезпечують безпеку країни та підтримують внутрішній і зовнішній порядок шляхом патрулювання прикордонних районів КНР, 240 повітряного простору та прилеглих морських і океанських акваторій маршрутах розгортання кораблів китайського флоту. Підрозділи всіх видів військ для забезпечення належної бое-

готовності використовують усі наявні в їх розпорядженні системи спостереження, розвідки, зв'язку та управління.

З'єднання і частини Другого артилерійського корпусу в мирний час постійно підтримують встановлений ним рівень бойової готовності. Він базується на принципах комбінованого забезпечення потреб мирного і воєнного часу, тобто на постійному контролі космічного та повітряного простору на будь-яких відстанях від китайських кордонів. У корпусі створено ефективну систему управління, що сприяє забезпеченню необхідного рівня бойової готовності підрозділів цього виду Збройних сил. Його технічні компоненти можуть швидко реагувати на всі військові загрози КНР й ефективно функціонувати при надзвичайних обставинах.

У випадках, коли КНР загрожуватиме ядерний напад, Другий корпус перекладається у вищий ступінь бойової готовності і починає діяти за наказами Військової комісії КПК. При атомній атаці ядерні сили корпусу самостійно або у взаємодії з іншими видами Збройних сил, що мають ядерну зброю, наносять удар по противнику. Звичайні ракетні сили миттєво переводяться в бойову готовність військового часу і завдають ударів по об'єктах противника із середніх і великих відстаней.

Хоча КНР і є учасником багатьох міжнародних договорів про нерозповсюдження ядерної зброї, влада КНР не ставить свої підписи під такими важливими документами, як Договір про ліквідацію ракет середньої і малої дальності 1987 р. і Договір про заходи щодо подальшого скорочення і обмеження стратегічних наступальних озброєнь (СНВ-3) 2010 [2].

Варто зазначити, що в КНР також активно розвивається система оцінки окремих громадян за різними параметрами – Система соціального кредиту, що введена в 2014 році, а її перший етап завершиться до 2020 року. Окрім того, функції Системи соціального кредиту в КНР виконує не держава, а приватні компанії [3].

Таким чином, досвід КНР показує, що в Україні необхідно приділяти належну увагу логістичному забезпеченню державної безпеки України, а, отже, – дієво співпрацювати

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто організацію логістичного забезпечення на прикладі Китайської Народної Республіки. На основі проведеного аналізу запропоновано шляхи удосконалення правового регулювання логістичного забезпечення державної безпеки України.

Ключові слова: логістичне забезпечення, державна безпека України, озброєння, Китайська Народна Республіка.

SUMMARY

The article considers the organization of logistic support on the example of the People's Republic of China. On the basis of this analysis, ways of improving the legal regulation of logistics support for state security of Ukraine are proposed.

Keywords: logistic support, state security of Ukraine, armament, People's Republic of China.

з приватними компаніями і розвивати приватне партнерство. Це надасть можливість ефективно використовувати бюджетні асигнування у цій сфері. В тому числі здійснювати комплекс заходів щодо вдосконалення системи професійної підготовки військовослужбовців, розвитку структур управління людськими ресурсами та створення найсучасніших засобів збройної боротьби.

Висновки

Виходячи з вищенаведеного огляду компаративістики логістичного забезпечення держбезпеки України і КНР та використовуючи передовий досвід КНР у сфері оборони, слід забезпечити розвиток власного сучасного оборонного виробництва, зважаючи на те, що на території України розташована ціла низка підприємств оборонно-промислового комплексу, які потенційно здатні забезпечувати безперебійне виробництво оборонної продукції та реалізовувати державне оборонне замовлення. Для цього необхідно збільшити фінансування на розвиток діяльності даних підприємств під контролем цивільних інститутів. Водночас важливим є постачання на ринок озброєння, спільного виробництва з КНР військової техніки та зміцнення міжнародних виробничих відносин в оборонній сфері.

Особливої уваги заслуговує позитивний досвід КНР в тому, що він прагне забезпечити свою перевагу в космосі та в кібернетичному просторі. Усе це змушує КНР вживати відповідних заходів, що призводить до значних фінансових витрат. Також позитивним є і те, що керівництво збройних сил КНР постійно переглядає свої підходи до формування стратегії забезпечення національної безпеки

і військової стратегії, спрямованих на досягнення успіху в локальних війнах в умовах інформатизації. Військово-політичне керівництво КНР вважає, що військові контингенти китайської армії мають бути нечисленні, об'єднані, багатофункціональні й ефективні. У КНР здійснюється також цілий комплекс заходів щодо вдосконалення системи професійної підготовки військовослужбовців, розвитку структур управління людськими ресурсами та створення найсучасніших засобів збройної боротьби.

Література

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 26 травня 2015 р. № 287/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 43 (09.06.2015). – Ст. 1353.
2. Белая книга Народно-освободительной армии Китая [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://nvo.ng.ru/forces/2013-04-26/12_china.html.
3. Китай вводит систему, позволяющую знать все и о каждом [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://vz.ru/world/2017/8/26/884388>.
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України»: Указ Президента України від 14 березня 2016 р. № 92/2016 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 23 (29.03.2016). – Ст. 898.
5. Хазанович О. І. Система матеріально-технічного забезпечення. Ретроспектива розвитку та напрями удосконалення / О. І. Хазанович // Наука і оборона. – 2007. – № 1. – С. 53-57.